

פורטונטוס והארנק שלו

קפריסין

בעיר פמגוסטה שבקפריסין חי פעם אדם עשיר בשם תאודורוס. הוא יכול היה להיות מאושר מחייו, כי לא חסר כלום לו, לאישתו היפה ולבנו קטן. אבל, כנראה מתוך שעמום, תאודורוס התחיל לבזבז את כספו, וכשבנו פורטונטוס היה בן עשר לא נשארה למשפחה אפילו פרוטה אחת.

אבל למרות שתאודורוס נהג בטיפשות הרי היה גם אדם נבון והתחיל מיד לעבוד. אישתו, במקום לנזוף בו, פיטרה את כל המשרתים, מכרה את הסוסים האצילים ולקחה על עצמה את כל עבודות הבית.

כך עבר זמן ופורטונטוס הגיע לגיל שש-עשרה. יום אחד כשהמשפחה ישבה לארוחה אמר הנער לאבא "אבא, מדוע אתה עצוב כל כך. אמור לי מה מדאיג אותך ואולי אוכל לעזור."
אך בני, יש לי סיבות רבות להיות עצוב."

ראה, לו לא טיפשותי היית יכול ליהנות מדברים נעימים רבים, במקום לשבת בבית העלוב הזה."

זה לא צריך להדאיג אותך" אמר פורטונטוס "הגיע זמן שארוויח קצת כסף בעצמי. נכון שלא למדתי שום מקצוע, אך בכל זאת יתכן שאוכל לעשות דבר מה. אלך כעת לחוף הים ושם אחשוב על משהו."

פורטונטוס מצא תעסוקה יותר מהר ממה שציפה. הציעו לו להיות משרת אישי לדוכס של פלנדריה ובדיוק בזמן הזה בתו של הדוכס התחתנה. בזמן החגיגות התקיימו משחקים רבים והגרלות ולפורטונטוס היה מזל רב וזכה בפרסים. בנוסף לכך קיבל מתנות רבות מאצילים ונשותיהם, שיחבבו את הנער המנומס, כך שפורטונטוס התחיל להרגיש כמו אדם עשיר.

אך משרתים אחרים שבחצר הדוכס קנאו בו ובמזלו והחליטו להתפטר ממנו. אחד מהם סיפר לו כי הדוכס כועס עליו מסיבה כלשהי, ומתכוון להוציאו להורג. פורטונטוס האמין

בכך, מהר ארז את חפציו, חגר את חרבו, ועזב את המקום מוקדם בבוקר.

הוא התגורר בערים גדולות ופזר את כספו כמו אביו בזמנו, ובסוף נשאר ללא בל רכוש או כסף. כמו אבא בזמנו, כך גם הוא החליט לחפש עבודה ועבר את כל בריטניה, אך לא מצא תעסוקה.

תוך נדודיו מצא את עצמו ביער עבות, חשך וצפוף. שם בילה יומיים ללא אוכל, תעה ביער ולא מצא כל דרך החוצה. בלילה ראשון ישן חזק כי התעייף מאוד, אך כשהחשיך ביום השני, ומסביב נשמעו קולות ונהמות של חיות, התחיל לפחד וחיפש מקום מבטחים. הוא עלה על עץ ולא הספיק עוד להתיישב בין ענפים גדולים כשאר היה גדול קפץ מבין השיחים, ניגש למעיין שנבע מבין הסלעים ושתה מים. זה היה מפחיד למדי, אבל פורטונטוס ידע כי אריות לא מטפסים על עצים והרגיש בטוח למדי.

מיד אחרי שהאריה עזב את המקום הופיע דוב, וכפי שפורטונטוס ידע, דובים יכולים

לעלות על עצים. ולרוע מזלו הדוב הביט למעלה וראה את פורטונטוס. אלא שהחרב של פורטונטוס הצילה אותו. כאשר הדוב התחיל לתפס על העץ פורטונטוס תקף ודקר אותו בחרבו. הדוב ניסה לקפוץ, אך הענף שעליו עמד נשבר, והוא נפל בכבדות על הארץ. פורטונטוס ירד מהעץ והרג אותו בחרבו.

כעת הוא חשב להדליק מדורה ולהכין לו ארוחה מבשרו של דוב, אך פתאום הרגיש שליחו עומדת אישה, נשענת על גלגל, ועיניה מכוסות בצעיף.

אני פורטונה, אלת מזל" אמרה "ואוכל לתת לך מתנה. האם תרצה חיים ארוכים, עושר, בריאות או יופי? חשוב היטב ואומר לי." פורטונטוס הוכיח את המימרה כי שיקול דעת על קיבה ריקה אינו תמיד חכם ביותר כי אמר מהר "גבירתי תני לי עושר כה רב שלעולם לא אהיה עוד רעב, כפי שאני כעת."

הגברת נתנה לו ארנק ואמרה כי בכל פעם שיכניס יד לתוכו, הוא וילדיו ימצאו בו עשר

מטבעות זהב. אך כאשר ימותו, קסם הארנק יפוג.

פורטונטוס היה מאושר והודה לגברת בכל לב, והיא הצביעה על שביל שיוביל אותו מחוץ ליער. פורטונטוס התחיל ללכת מיד. למרות שהיה רעב וחלש יצא בקרוב מהיער, ובמרחק לא רב ראה גם בית.

התברר לו כי זהו פונדק, אך לפני שפורטונטוס נכנס החליט לבדוק את אמיתות דבריה של אלת פורטונה. הוא הכניס את ידו לארנק ואמנם מצא שם עשר מטבעות זהב. עכשיו הוא נכנס באומץ לפונדק והזמין ארוחה טובה, ויין הטוב ביותר שנמצא בפונדק. הוא נהג ביד רחבה כל כך שכל העובדים שם חשבו אותו לאדון מכובד, והתחרו ביניהם מי ימלא מהר יותר את דרישותיו.

אחרי שנח לילה במיטה רכה פורטונטוס הרגיש כבר חזק יותר וביקש מהפונדקאי שימליץ לו איפה יוכל לשכור משרתים, ולקנות סוסים טובים. בהמשך הוא גם קנה לעצמו בגדים יפים וגם בית גדול, בו קיים נשפים

ומסיבות מפוארות, אליהן הזמין אורחים אצילים, גברים וגברות מארמונות שבסביבה.

כך עברה שנה שלמה ופורטונטוס בילה בנחת, בלי לחשוב על הוריו אותם השאיר בקפריסין, אך נזכר בהם בסוף, והחליט לבקדם. מאחר שלא אהב לנסוע לבדו חיפש לו מישהו מבוגר וחכם יותר שילווה אותו בדרכו. ואמנם פגש אדם זקן, שלפני שנים רבות עזב את אישתו ואת ילדיו בארץ רחוקה, כדי לחפש עושר ואושר, אותם לא מצא מעולם. הזקן הסכים להתלוות לפורטונטוס בדרכו לקפריסין, אך ביקש לבקר שבועות אחדים אצל משפחתו, לפני שיצא לדרך לאי המוזר והרחוק הזה.

פורטונטוס הסכים, ומאחר שתמיד חיפש דבר מה חדש, החליט להתלוות אל הזקן. הדרך הייתה ארוכה והם עברו נהרות רבים, טפסו על הרים גבוהים וחצו יערות עד שהגיעו לביתו של הזקן.

אישתו וילדיו כבר איבדו תקווה לראותו אי-פעם ושמחו מאוד על בואו.

בינתיים פורטונטוס התאהב בקסנדרה, הבת צעירה של המשפחה. "תן לי להתחתן איתה" ביקש מהזקן "ואז נצא כולנו לדרך לפמגוסטה שבקפריסין."

הם רכשו ספינה גדולה שבה יכלו למצוא מקום כולם, הזוג הזקן, חמשת הבנים וחמש הבנות שלהם. יום לפני ההפלגה פורטונטוס התחתן עם הבת הצעירה. החתונה הייתה מפוארת וכולם חשבו שפורטונטוס הוא נסיך מחופש לאדם פשוט.

כאשר הגיעו לקפריסין התברר לפורטונטוס שהוריו כבר מתו מזמן, ואכול בושה הוא סגר את עצמו בבית למשך ימים אחדים. אחר כך ביקש מהזקן ומאישתו שיישארו איתו וימלאו את מקום הוריו.

במשך שתיים-עשרה שנים חיו פורטונטוס וקסנדרה בפמגוסטה, וגם נולדו להם שני ילדים. היה להם בית יפה וכל שרק רצו, וכשאחותה של קסנדרה התחתנה הארנק סיפק להם הכל כדי לערוך מסיבת נשואים

מפוארת. אך בסוף נמאס לפורטונטוס לשבת בבית והחליט שיצא שוב לראות את העולם. קסנדרה בכתה מאוד וניסתה לשכנע אותו שיותר על כך, אך בסוף הסכימה כאשר הוא הבטיח לה שיחזור בתוך שנתיים לכל היותר. לפני שעזב את הבית הראה לה שלושה ארגזי זהב שעמדו בחדר מבוצר, בעל דלת פלדה וקירות בעובי של מטר. אם יקרה לי דבר מה" אמר "ולא אחזור," שמרי ארגז אחד לעצמך, ואת האחרים תני לבנים שלנו." הוא חיבק אותה ועלה על ספינתו והפליג לאלכסנדריה. הרוח הייתה טובה ותוך ימים ספורים הספינה נכנסה כבר לנמל. שם הסבירו לפורטונטוס שאם רוצה להתקבל טוב בעיר, הוא חייב להעניק מתנה יפה לסולטן. זה ניתן לעשות בקלות" אמר פורטונטוס" והלך לבית מלאכה של צורף זהב ושם קנה כוס זהב גדולה, יקרה ביותר. הסולטן שמח מאוד על המתנה וציווה לתת לפורטונטוס מאה חביות תבלינים. פורטונטוס

העמיס את התבלינים לספינה שלו והורה לרב-החובל להביא אותם לקפריסין ולמסור אותם לקסנדרה.

אחר כך קיבל ראיון אצל הסולטן וביקש ממנו רשות לתור את הארץ. הסולטן הסכים ברצון ואפילו נתן לו מכתבי המלצה לשליטים בארצות שכנות, בהן אולי ירצה פורטונטוס לבקר.

פורטונטוס יצא מיד לדרך ונסע מחצר שליט אחד לשני ובכל מקום התפלאו מהופעתו המכובדת ומהמתנות שהעניק. אך בסוף הנסיעות עייפו אותו והוא חזר לאלכסנדריה. שם מצא את ספינתו שהביאה אותו מקפריסין. מובן שראשית כל ראה כחובתו לבקר את הסולטן ולספר לו את כל שראה ופגש ובנסיעותיו.

הסולטן שמע אותו ואחר כך אמר "אכן ראית דברים מופלאים רבים, אבל אני אראה לך דבר עוד יותר מופלא" והוביל אותו לחדר בו לאורך הקירות מונחות היו ערמות של אבנים יקרות. ראשו של פורטונטוס הסתחרר

מהעושר הזה, אך הסולטן המשיך הלאה ופתח דלת לחדר נוסף. ושם ראה פורטונטוס ארון ריק לגמרי, פרט לתרבוש אדום, כזה שחובשים חיילים תורכים, מונח על אחת האצטבאות.

"אינני רואה כל דבר מיוחד בתרבוש זה" אמר פורטונטוס "ראיתי כבר תריסר יותר יפים."

כן" אמר הסולטן "אבל אינך יודע את סודו. מי ששם את התרבוש על ראשו ומביא משאלה להימצא במקום כלשהו, יהיה שם תוך רגע." אבל מי עשה אותו?" שאל פורטונטוס. "זה לא אוכל להגיד לך" ענה הסולטן. "והוא כבד מאוד?" שאל פורטונטוס. "לא" ענה הסולטן "קל מאוד. תוכל לנסות." פורטונטוס לקח את התרבוש, שם על ראשו ובלי לחשוב הרבה רצה להיות על הספינה המפליגה לפמגוסטה. תוך שניה הוא עמד על הסיפון והספינה הרימה עוגן, כאשר הסולטן רק מתחרט על השטות שעשה, כאשר נתן לפורטונטוס לנסות את התרבוש. כאשר הגיעו לקפריסין פורטונטוס מצא את

אישתו ואת בניו חיים בשלום, ורק הוריה של קסנדרה מתו כבר. הבנים גדלו והיו גבוהים וחזקים, אבל בניגוד לאביהם לא השתוקקו לצאת לעולם הרחב והעדיפו להשתובב בבית או לצוד. עכשיו גם פורטונטוס שמח להישאר בבית, וכשתקפו אותו געגועים להרפתקאות נוספות יכול היה לצאת למקומות רחוקים לשעות אחדות, הודות לתרבוש, אותו הוא לא החזיר כבר לסולטן.

כאשר פורטונטוס הזדקן והרגיש שלא נשארו לו עוד ימים רבים לחיות, קרא לשני בניו, הראה להם את הארנק והתרבוש ואמר "לעולם על תיפרדו משני החפצים שנראים פשוטים כל כך. הם שווים יותר מכל הרכוש שאני משאיר אחרי. אבל אל תגלו את סודם לאיש, אפילו לנשותיכם או לידידיהם הקרובים ביותר. ארבעים שנה שימש אותי הארנק הזה ולאיש לא סיפרתי מאין הגיע כל העושר שלנו."

אחרי מותו קסנדרה קברה אותו ותושבי פמגוסטה התאבלו עליו שנים רבות.